

Marko Simonović

Univerza v Gradcu

Inštitut za slavistiko

Avstrija

marko.simonovic@uni-graz.at

DOI: <https://doi.org/10.18485/slovenika.2021.7.1.4>

UDK: 811.163.41'367.625

811.163.6'367.625

81'243

Znanstveni članek

Od kod *imejo*? Kaj nam začetniška napaka v slovenščini pove o strukturi glagola v srbohrvaščini¹

Povzetek

Cilj članka² je razlaga oblike *imejo* (namesto *imajo*) v začetniški slovenščini rojenih govorcev srbohrvaščine. Na prvi pogled ne gre za vpliv prvega jezika, saj imata tako slovenščina (*imajo*) kot srbohrvaščina (*imaju*) v tej obliki tematski vokal *a*. Analiza srbohrvaškega glagolskega sistema, zlasti prozodije in tematskih vokalov, kljub temu pokaže, da gre za vpliv srbohrvaščine, a ne na ravni oblike, temveč na ravni abstraktnega pravila. Pravilo, ki v slovenščini ni aktivno, a je aktivno v nekaterih različicah srbohrvaščine, povezuje nedoločnik s tretjo osebo množine sedanjika. Kot pokaže natančna formulacija pravila, je napaka pričakovana pri govorcih tistih novoštokavskih različic, ki imajo razlikovalen ton in kolikostne razlike, omejene na zloge z naglasom in/ali visokim tonom. Takšna različica je npr. beograjščina. Predlagana analiza ima posledice za reprezentacijo tematskih vokalov v srbohrvaščini, ki so predstavljeni kot morfemi z leksikalno določeno prozodijo.

Ključne besede: začetniška slovenščina, srbohrvaščina, medjezikovni vpliv, analiza napak, tematski vokali, prozodija

¹ Standardno srbohrvaščino razumemo kot policentrični standardni jezik, ki se danes uporablja kot glavni uradni jezik v Bosni in Hercegovini, Črni gori, na Hrvaškem ter v Srbiji, seveda pod štirimi različnimi imeni. Avtor se zahvaljuje Petri Mišmaš in recenzentoma za zelo koristne komentarje na prvo različico članka.

² Prispevek je nastal v okviru avstrijsko-slovenskega (FWF-ARRS) projekta Glagol v hiperprostoru: medsebojno vplivanje med prozodijo, morfologijo in semantiko v zahodnih južnoslovanskih glagolih (številki projekta I 4215 in N6-0113).

1 Opis napake: *imamo*, *imate*, **imejo*

V članku se osredotočamo na začetniško napako v slovenščini odraslih govorcev srbohrvaščine. Gre za obliko *imejo*, ki se pojavlja kot osamljena napačna oblika v spregatvi glagola *imeti*. Spregatev je predstavljena v tabeli 1.

	Ednina	Dvojina	Množina
1. oseba	imam	imava	imamo
2. oseba	imaš	imate	imate
3. oseba	ima	imate	<i>*imejo</i>

Tabela 1. Spregatev glagola *imeti* v sedanjiku v začetniški slovenščini nekaterih govorcev srbohrvaščine.

Dejstvo, da se v tem članku osredotočamo le na to začetniško spregatev seveda ne pomeni, da ni drugih možnih začetniških sistemov, denimo sistemov, kjer se isti tematski vokal posplošuje na vse glagolske oblike (Pirih Svetina 2005). Obstaja tako sistem, ki ima tematski vokal *e* v vseh oblikah sedanjika (*imem*, *imeš*, *ime* itd.), eden izmed anketiranih učiteljev (na podlagi izkušenj s študenti iz Bosne in Hercegovine) pa poroča o spregatvi s tematskim vokalom *a* tudi v nedoločniku (*imate*). V tem članku se s tema sistemoma ne ukvarjamo.

Spregatev predstavljena v tabeli 1 je avtorju članka znana iz časov, ko se je kot študent udeleževal pouka slovenščine na Univerzi v Beogradu in drugje. Avtor se spomni, da ga je oblika *imejo*, ki se je pojavljala pri drugih udeležencih presenečala, ker te napake ni poznal iz prejšnjih izkušenj z govorniki srbohrvaščine, ki so se slovenščino učili neposredno v slovensko govorečem okolju. Potem je isto napako avtor zmeraj znova opazil pri svojih učencih. Za potrebe tega članka je avtor julija 2021 opravil spletno anketo za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika za govorce srbohrvaščine³. V procesu nastajanja tega članka je avtor celo spontano 'izvabil' to napako pri petih govorniki srbohrvaščine, ki jih je izpostavil le slovenskemu nedoločniku in trem osebam sedanjika ednine.

Na prvi pogled se takšna spregatev ne more razložiti z vplivom prvega jezika, saj ima srbohrvaška ustreznica tematski vokal *a* v celotni sedanjiki spregatvi, kot je pokazano v tabeli 2.

³ Anketa je dostopna na spletni strani https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeJHLfyVC4lIxxFNNVbgDaKEz6QKJ_5ty03bOCb3YVupEpGaw/viewform?usp=sf_link.

	Ednina	Množina
1. oseba	imam	imamo
2. oseba	imaš	imate
3. oseba	ima	imaju

Tabela 2. Sklanjatev glagola *imati* 'imeti' v srbohrvaščini.

Preden se lotimo razlage napake, je pomembno poudariti, da je napaka značilna le za nekatere govorce srbohrvaščine. Kot že omenjeno, avtor to napako pozna iz Beograda, in sicer iz konteksta eksplicitnega pouka. Kot bo pokazano v razdelku 3.3, različice srbohrvaščine, v katerih je aktivno pravilo, ki povzroča napako *imejo*, niso definirane glede na države in etnične skupine, temveč glede na prozodijske značilnosti.

Še en pomemben vidik te napake je, da ne gre za 'trdovratno' napako, kar pomeni, da je ne gre pričakovati v slovenščini učencev na bolj naprednih ravneh. To je glede na visoko pogostost oblike *imajo* v slovenščini razumljivo – gre za najbolj pogosto glagolsko obliko na *-jo* v korpusu Gigafida in za 18. glagolsko obliko po pogostosti nasploh. K hitremu izginotju prav tako prispeva popravljanje, ki je, kot kaže, precej pogosto, saj večina tako anketiranih učiteljev kot drugih govorcev slovenščine ocenjuje, da gre za 'resno' napako, na katero je treba opozarjati osebe, ki se učijo slovenščino.

Cilj tega prispevka je razlaga izvora oblike *imejo*. Kot bomo videli v nadaljevanju, napako povzroča precej abstraktno pravilo, ki velja v nekaterih različicah srbohrvaščine in ki pri pouku slovenščine ne bo uporabno. Zato lahko že na tem mestu opozorimo, da za prakso pouka slovenščine analiza ne bo imela večjih posledic in da je najbolj priporočljiva strategija enostavno ponavljanje pravilne oblike *imajo*.

2 Kako razlagamo napake v učenju drugega jezika?

Analiza napak je ena izmed glavnih nalog teorij učenja drugega jezika (za sodoben pregled gl. npr. Ortega 2014). Med dejavniki, ki vplivajo na napake pri učenju drugih jezikov, je najpomembnejši prvi jezik. Medtem ko je v starejši literaturi pogosta uporaba termina *interferenca*, prevladujeta v novejših virih termina *transfer* in *medjezikovni vpliv* (glej diskusijo v Ortega 2014, 31). Medjezikovni vpliv razloži veliko večino napak v drugem jeziku, medtem ko pridejo ostali dejavniki v poštev načeloma le takrat, ko razlaga s prvim jezikom ni mogoča. Dva značilna dejavnika pri razlagi napak, ki ne izvirajo iz prvega jezika, sta *zaznamovanost* in *splošnost*. Nekateri govorci v drugem jeziku uporabljajo univerzalno nezaznamovane strukture, tudi če imata tako prvi kot drugi jezik zaznamovano strukturo. Tako je (nezaznamovano) predglagol-

sko zanikanje značilno za govorce norveščine, ki se učijo angleščino (v stavkih kot *I not like that, To mi ni všeč*), kljub temu da imata oba jezika zaglagolsko zanikanje (Ravem 1968). Splošnost v tem kontekstu pomeni, da se v drugem jeziku pojavljajo posplošitve pravil drugega jezika, ki jih v prvem jeziku ni. Tako denimo nekateri govorci srbohrvaščine, ki se učijo slovenščino, stavek *Učim se slovenščino tri mesece* zanikajo takole *Ne učim se slovenščine treh mesecev*, saj posplošujejo roditeljsko zanikanja na vsa tožilniška dopolnila.

3 Kako razlagamo imejo?

Na podlagi predstavljenih možnosti razlage napak ni jasno, katera bi bila ustrezna za obliko *imejo*. Kot že povedano v razdelku 1, se oblika *imejo* ne zdi rezultat medjezikovnega vpliva, saj je njena srbohrvaška ustreznica *imaju*. Prav tako neprepričljiva se zdi razlaga s pomočjo zaznamovanosti, saj drugačen tematski vokal v tretji osebi množine sedanjika ni univerzalno nezaznamovana struktura. Tudi posplošitev slovenskega pravila ne more biti razlaga, saj ni slovenskega pravila, ki bi razložilo spremeno tematskega vokala v tretji osebi množine sedanjika.

V nadaljevanju bomo pokazali, da gre vendarle za vpliv srbohrvaščine, do katerega pa ne pride na ravni oblik, temveč na ravni abstraktnih pravil, ki povezujejo določene dele spregatev. Gre za pomemben vidik teorije medjezikovnega vpliva, tj. za prenosnost (angl. *transferability*). To, katere strukture in pravila prvega jezika bodo vplivali na drugi jezik, je delno odvisno od tega, kako podobna se govorcu zdita jezika. Kot bo pokazano v razdelku 3.1, je pravilo, ki povzroča obliko *imejo*, navezano na tematske skupine (tj. skupine glagolov, ustvarjene glede na kombinacije tematskih vokalov). Govorci torej izhajajo iz tega, da imata oba jezika iste oz. primerljive tematske skupine. Kot bomo videli, to ni slabo izhodišče, saj se tematske skupine v obeh jezikih skoraj popolnoma prekrivajo. V razdelku 3.2. se osredotočamo na tematsko skupino *a/a* (največjo v obeh jezikih) in pokažemo prozodijsko povezanost med nedoločnikom in tretjo osebo množine v standardni srbohrvaščini, zlasti pa v različicah, v katerih so kolikostne razlike omejene na zloge z naglasom in visokim tonom, kot je beograjščina. V teh različicah mora govorec internalizirati pravilo, ki neposredno povezuje tematski vokal nedoločnika s tematskim vokalom tretje osebe sedanjika. V razdelku 3.3. opišemo scenarij, po katerem dobi glagol *imeti* začetniško spregatev, predstavljeno v tabeli 1.

3.1 Tematske skupine v slovenščini in srbohrvaščini

Tabela 3 vsebuje vse skupine glagolov glede na kombinacijo tematskih vokalov v nedoločniku in sedanjiku v slovenščini in srbohrvaščini (prevod srbohrvaških primerov je podan samo v primerih, kjer ni očiteno). Seznam je nastal v okviru mednarodnega projekta Glagol v

hiperprostoru, ki poteka na univerzah v Gradcu in Novi Gorici. Izhodišče za slovenski del seznama je vzorec 3000 najpogostejših glagolov v korpusu Gigafida, medtem ko vsebuje srbohrvaški vzorec več kot 5000 najpogostejših glagolov iz korpusov bsWac, hrWac in srWac (Ljubešič in Klubička 2014).

slovenščina		srbohrvaščina	
skupina	primer	skupina	primer
Ø/e	gristi, griz <u>e</u> m	Ø/e	gristi, griz <u>e</u> m
a/e	brati, ber <u>e</u> m	a/e	grebati, greb <u>e</u> m 'grebsti'
e/e	smeti, sm <u>e</u> m	e/e	smeti, sm <u>e</u> m
ni/ne	toniti, ton <u>e</u> m	nu/ne	tonuti, ton <u>e</u> m
Ø/ne	stati, stan <u>e</u> m	Ø/ne	pasti, pad <u>n</u> e(m)
ova/uje	kovati, kuj <u>e</u> m	ova/uje	kovati, kuj <u>e</u> m
i/i	ljubiti, ljub <u>i</u> m	i/i	ljubiti, ljub <u>i</u> m
a/a	padati, pad <u>a</u> m	a/a	padati, pad <u>a</u> m
e/i	goreti, gor <u>i</u> m	e/i	goreti, gor <u>i</u> m
a/i	držati, drž <u>i</u> m	a/i	držati, drž <u>i</u> m
a/je	pisati, piš <u>e</u> m	a/je	pisati, piš <u>e</u> m
(va/je)	pljuvati, pljuj <u>e</u> m (samo v dvojnicah)	va/je	pljuvati, pljuj <u>e</u> m
		iva/uje	kazivati, kazuj <u>e</u> m 'pripovedovati'

Tabela 3. Tematske skupine v slovenščini in srbohrvaščini.

Tabela 3 kaže, da je 12 od 13 tematskih skupin med jezikoma prekrivnih. Celo preostala srbohrvaška skupina *iva/uje* v veliko primerih ustreza skupini *ova/uje* v slovenščini (npr. par *vpisovati, vpisujem - upisivati, upisujem*). Na osnovi tabele se zdi precej razumljivo, da govorci srbohrvaščine privzemajo, da ima slovenščina primerljive tematske skupine.

Pozoren bralec je že opazil, da na seznamu tematskih skupin ni skupine, v katero bi sodil glagol *imeti: e/a*. Pri klasifikaciji glagolov se je raziskovalna skupina omenjenega projekta namreč držala načela, da se zaradi posameznih glagolov ne sme povečevati število tematskih skupin, tj. da ne bo skupin, v katere bi sodil en sam glagol. Tako so kot izjemni za slovenščino razvrščeni glagoli *biti, iti* in *imeti*, medtem ko je bil v srbohrvaščini kot izjemen obravnavan samo glagol *biti*. Že na tej točki je jasno, da je med izjemami v slovenščini glagol *imeti* izjemen, saj za razliko od glagolov kot *biti* (v obeh jezikih) in *iti*, ne kaže alomorfije in načeloma *izgleda* kot navaden glagol s tematskimi vokali, ki se

pojavljajo tudi v drugih skupinah. A vendar gre za *kombinacijo* tematskih vokalov, ki ni izpričana drugje v jeziku.

Zaradi nepričakovane kombinacije tematskih vokalov del govorcev srbohrvaščine glagol *imeti* pripiše skupini *a/a*, ki je glede na število glagolov v vzorcu največja skupina v obeh jezikih in v kateri velja pravilo, ki povezuje nedoločnik s tretjo osebo ednine, kot je opisano v naslednjem razdelku.

3.2 Posebna povezava med nedoločnikom in tretjo osebo množine sedanjika v srbohrvaščini

Za srbohrvaščino je splošno značilno, da se tretja oseba množine sedanjika obnaša nekoliko drugače od vseh drugih oseb. Za večino tematskih skupin je razlika v tem, da tematski vokal samo v tej osebi ni viden (npr. v *drž-i-mo*, *drž-i-te*, ampak *drž-e* ali *piš-e-mo*, *piš-e-te*, ampak *piš-u*).

V skupini *a/a* ima tretja oseba množine isto strukturo kot ostale osebe (npr. *gled-a-mo*, *gled-a-te*, *gled-a-ju*) – v mnogih glagolih te skupine ta oblika ni nikakor posebna. Vendar ima v večini glagolov te skupine tretja oseba množine sedanjika drugačno prozodijo kot vse ostale osebe.

V podatkovni bazi projekta Glagol v hiperprostoru je v srbohrvaščini v tematski skupini *a/a* 1711 glagolov. Od njih ima 1151 (67 %) dolgi samoglasnik pred tematskim vokalom. Za vse glagole z dolgim samoglasnikom v vzorcu je značilno, da imajo v sedanjiku spremeno prozodije med tretjo osebo množine in vsemi ostalimi osebami, kar je predstavljeno v tabeli 4. Na levi strani je tradicionalen zapis, pri katerem so združeni naglas, visok ton in naglašena dolžina. Bolj praktičen je zapis z mednarodno fonetično abecedo, v kateri je naglas vedno označen z ‘ ‘ pred naglašanim zlogom (npr. 'ta), dolžina z dvopičjem s trikotniki (npr. ta:), visoki ton pa z akutom (npr. tá). Pri tem sledimo Zsige & Zec (2013), ki sta pokazali, da so tako imenovani rastoči naglasi (sh. *uzlazni naglasci*) sestavljeni iz enega zloga z naglasom, ki mu sledi en zlog z visokim tonom.

	Tradicionalni zapis		Mednarodna fonetična abeceda (IPA)	
Nedoločnik	odspávati		ot'spa:váti	
Sedanjik	Ednina	Množina	Ednina	Množina
1. oseba	òdspāvām	òdspāvāmo	'otspá:va:m	'otspá:va:mo
2. oseba	òdspāvāš	òdspāvāte	'otspá:va:ʃ	'otspá:va:te
3. oseba	òdspāvā	odspāvājū	'otspá:va:	ot'spa:vájū:

Tabela 4. Naglas glagola *odspavati* 'pospati, odspati' (v Vuk-Daničičevi normi).

Tabela 4 predstavlja sistem, ki se imenuje Vuk-Daničičeva norma, opisan in normiran v devetnajstem in prvi polovici dvajsetega stoletja in velja za standardno različico celotne srbohrvaščine (seveda pod štiri različnimi uradnimi imeni). V tem sistemu se dolgi samoglasniki lahko pojavljajo povsod v besedi – razen pred naglašenim zlogom. V sistemu imata tretja oseba množine in nedoločnik isto pozicijo naglasa in visokega tona. Distribucija visokega tona je v tem sistemu (za to skupino glagolov) predvidljiva. Če pogledamo končnice v množini, vidimo, da je končnica tretje osebe drugačna kot drugi dve, ker nima podaljšanega tematskega vokala. V analizi v okviru optimalnostne teorije Simonović (2021) predlaga, da je sedanjiški morfem dodatna mora, ki podaljša tematski vokal v vseh osebah razen tretje osebe množine, ter da se visoki ton (od katerega je odvisen naglas) izogiba podaljšanim tematskim vokalom. Deskriptivno pravilo bi bilo, da je visoki ton na tematskem vokalu – razen če je ta dolg. Če je tematski vokal dolg, je visoki ton na zlogu pred njim. Ko je visoki ton pripisan, se naglas pripiše na zlog pred zlogom z visokim tonom, če je za to dovolj prostora. Če prostora ni, sta tako naglas kot visoki ton na istem zlogu, kar pa povzroča 'padajoč naglas' (sh. *silazni naglasak*). To se dogaja v vseh osebah sedanjika razen tretje osebe množine glagola *spavati* 'spati', predstavljenega v tabeli 5.

	Tradicionalni zapis		Mednarodna fonetična abeceda (IPA)	
Nedoločnik	spávati		'spa:váti	
Sedanjik	Ednina	Množina	Ednina	Množina
1. oseba	spâvâm	spâvâmo	'spá:va:m	'spá:va:mo
2. oseba	spâvâš	spâvâte	'spá:va:f	'spá:va:te
3. oseba	spâvâ	spâvajū	'spá:va:	'spa:vájū:

Tabela 5. Naglas glagola *spavati* 'spati' (v klasični standardni srbohrvaščini).

V Vuk-Daničičevem standardu je povezava med nedoločnikom in tretjo osebo množine torej precej površinska in pravilo, ki bi te dve obliki povezovalo, ni nujno.

Za razliko od Vuk-Daničičevega standarda, ki se še vedno govori (npr. v mnogih delih Bosne in Hercegovine), ima veliko sodobnih različic srbohrvaščine več omejitev na pojavljanje dolgih nenaglašenih samoglasnikov. V beograjščini so nenaglašeni dolgi samoglasniki omejeni na pozicijo pod visokim tonom. Posledično je spregatev glagola *odspavati* 'pospati, odpati' v beograjščini drugačna, kot kaže tabela 6.

	Tradicionalni zapis		Mednarodna fonetična abeceda (IPA)	
Nedoločnik	odspávati		od'spa:váti	
Sedanjik	Ednina	Množina	Ednina	Množina
1. oseba	òdspāvam	òdspāvamo	'odspá:vam	'odspá:vamo
2. oseba	òdspāvaš	òdspāvate	'odspá:vaʃ	'odspá:vate
3. oseba	òdspāva	odspāvaju	'odspá:va	od'spa:váju

Tabela 6. Naglas glagola *odspavati* 'pospati' v beograjščini.

Sistem, predstavljen v tabeli 6, je sistem, ki potrebuje pravilo za povezovanje nedoločnika in tretje osebe množine. Glede na to, da na tematskih vokalih ni kolikostnih razlik, mora biti razlika med tretjo osebo množine in vsemi ostalimi osebami drugega izvora. Pravilo za to je formulirano v (1).

- (1) Če je glagol v tematski skupini, ki ima kot sedanjiški tematski vokal *a*, ima tretja oseba množine nedoločniški tematski vokal.

Pravilo v (1) je v beograjščini relevantno samo za glagole v skupini *a/a*, ki imajo različen naglas v nedoločniku in sedanjiku. Poleg glagolov z dolgim samoglasnikom pred tematskim vokalom sodi tja še glagol *igrati* (vsaj za nekatere govorce). Te glagole lahko razumemo kot podskupino s tematskima vokalomá *á/a* (glede na to, da je v takih primerih visoki ton vedno na nedoločniškem tematskem samoglasniku).

3.3 Na oder stopi *imeti*, *imam*

Na zelo zgodnji stopnji razvoja slovenščine izhajajo govorci iz enakih tematskih skupin in enakih pravil v obeh jezikih. Glede na to da glagol *imeti*, *imam* ne sodi v nobeno znano tematsko skupino, ga govorci začasno spravijo v največjo skupino *a/a*, v kateri se uveljavi pravilo (1). To pravilo običajno spreminja ton, a v tem primeru spremeni tudi kakovost samoglasnika, tj. *a* v *e*.

Ta način uveljavljanja pravila (1) je dokaz, da je visoki ton vsaj v beograjščini (in prozodijsko podobnih različicah) del reprezentacije tematskega vokala.

4 Zaključek

V prispevku smo razložili izvor začetniške napake *imejo*. Gre za uveljavljane pravila, ki je del nekaterih različic srbohrvaščine in neposredno povezuje tematske vokale v nedoločniku in tretji osebi sedanjika v skupini *a/a*.

Splošnih posledic za ustrezen opis (beograjske) srbohrvaščine je mnogo. Ugotovili smo, da imajo glagoli v leksikalni reprezentaciji pare

tematskih vokalov, ki imajo določeno prozodijo. Prav tako smo ugotovili, da so deli spregatve lahko povezani s pomočjo pravil, ki nimajo nobene skladenjske utemeljitve oz. so zgolj morfološka.

Glede začetniške slovenščine govorcev srbohrvaščine smo ugotovili, da se v slovenščino prenaša sistem tematskih samoglasnikov, in sicer skupaj z morfološki pravili, ki se na njih nanašajo.

Literatura

- Gigafida. Dostopno na <http://www.gigafida.net/>
- Ljubešić, Nikola in Filip Klubička. 2014. »{bs,hr,sr}WaC - Web corpora of Bosnian, Croatian and Serbian«. *Proceedings of the 9th Web as Corpus Workshop (WaC-9)*: 29-35. Dostopno na: <https://aclanthology.org/W14-0405/>
- Ortega, Lourdes. 2014. *Understanding second language acquisition*. London: Routledge.
- Pirih Svetina, Nataša. 2005. *Slovenščina kot tuji jezik*. Domžale: Založba Izolit.
- Ravem, Roar. 1968. »Language acquisition in a second language environment«. *International Review of Applied Linguistics* 6: 175–185.
- Simonović, Marko. 2021. »Derived long vowels as moraic spans: Why tone avoids derived long vowels«. Predavanje na konferenci 18th Old World Conference on Phonology (OCP), Univerza na Balearskih otokih.
- Zsiga, Elizabeth & Draga Zec. 2013. »Contextual Evidence for the Representation of Pitch Accents in Standard Serbian«. *Language and speech* 56 (1): 69–104. <https://doi.org/10.1177/0023830912440792>

Marko Simonović
Univerzitet u Gracu
Institut za slavistiku
Austrija
marko.simonovic@uni-graz.at

OD KOD *IMEJO*? ŠTA NAM POČETNIČKA GREŠKA NA SLOVENAČKOM GOVORI O STRUKTURI GLAGOLA U SRPSKOHRVATSKOM

Cilj ovog članka je objašnjenje oblika *imejo* 'imaju' (umesto *imajo*) u početničkom slovenačkom izvornih govornika srpskohrvatskog jezika. Na prvi pogled se ne radi o uticaju prvog jezika, jer srpskohrvatski u ovom obliku ima tematski samoglasnik *a* (*imaju*), baš kao i slovenački ekvivalent (*imajo*). Analiza srpskohrvatskog glagolskog sistema, posebno prozodije i tematskih samoglasnika, međutim, pokazuje da je u pitanju uticaj srpskohrvatskog, samo ne na razini oblika, već na razini apstraktnog pravila. Pravilo, koje nije aktivno u slovenačkom, ali je aktivno u

(barem nekim) varijetetima srpskohrvatskog, povezuje infinitiv s trećim licem množine sadašnjeg vremena. Kao što precizna formulacija pravila pokazuje, pogreška se očekuje kod govornika onih novoštokavskih varijeteta koji imaju kontrastivan ton te kvantitativne razlike ograničene na slogove s naglaskom i/ili visokim tonom. Jedan od takvih varijeteta je govor Beograda. Predložena analiza ima implikacije za reprezentaciju tematskih vokala u srpskohrvatskom jeziku, gde su tematski vokali predstavljeni kao morfeme s leksički specifikovanom prozodijom.

Ključne reči: početnički slovenački, srpskohrvatski, međujezični uticaj, analiza pogrešaka, tematski vokali, prozodija

Marko Simonović
University of Graz
Institute of Slavic Studies
Austria
marko.simonovic@uni-graz.at

OD KOD *IMEJO*? WHAT DOES A BEGINNER'S MISTAKE IN SLOVENIAN REVEAL TO US ABOUT THE VERBAL STRUCTURE IN SERBO-CROATIAN?

The aim of this article is to explain the form *imejo* 'they have' (for the target form *imajo*) in beginner-level learners of Slovenian whose mother tongue is Serbo-Croatian. At first glance, this mistake does not appear under the influence of the first language, as Serbo-Croatian has the thematic vowel *a* in this form (*im-a-ju*), just like the Slovene target form (*im-a-jo*). However, an analysis of the Serbo-Croatian verbal system, especially prosody and thematic vowels, shows that the mistake occurs under the influence of Serbo-Croatian, not at the level of form, but at the level of an abstract rule. The rule, which is not active in Slovenian, but is active in (at least some) varieties of Serbo-Croatian, connects the infinitive with the third person plural of the present tense. As the precise formulation of the rule shows, the form *imejo* is expected in speakers of those Neo-Štokavian varieties that have a distinctive tone and distinctive vowel-length limited to syllables with stress and/or high tone. One such variety is that of Belgrade. The proposed analysis has implications for the representation of thematic vowels in Serbo-Croatian, which are argued to be represented as morphemes with lexically specified prosody.

Keywords: beginners' Slovenian, Serbo-Croatian, crosslinguistic influence, error analysis, theme vowels, prosody

Primljeno / Prejeto / Received: 22. 07. 2021.
Prihvaćeno / Sprejeto / Accepted: 20. 10. 2021.